QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI FAMILJA)

ONOR.IMHALLEF

JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D., LL.M. (IMLI)

Seduta ta' nhar il-Gimgha 6 ta' Dicembru 2019

Rikors Numru : 200/2018 JPG

Kawza Numru : 6

EI mizzewga C u xebba G

Vs

AC; CC; id-Direttur tar-Registru Pubbliku; U b'digriet tas-27 ta' Awissu, 2018 gew nominati Dr.Yanica Bugeja u PL Nadine Farrugia bhala kuraturi deputati nominati sabiex jirrapprezentaw lill-minuri FC li twieled f'X.

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat ta' EI mizzewga C u xebba G, datat 23 ta' Lulju 2018, a fol 1 et seqq., li jaqra hekk:

1. *Illi f'X twieled il-minuri FC u dan kif jirrizulta mic-Certifikat tat-Twelid (Dok. A);*

2. *Illi ghalkemm fic-Certifikat tat-Twelid imsemmi gie dikjarat illi l-missier tal-minuri huwa l-intimat CC, fil-fatt il-minuri gie koncepit f'kors ta' relazzjoni li l-esponenti kellha mal-intimat AC.*

3. *Illi fl-esponenti ghalhekk qed titlob li fic-Certifikat tat-Twelid tal-minuri F jigi registrat AC bhala l-missier naturali tal-minuri;*

4. *Illi l-intimat AC huwa iben DC, [mejjet], u R xebba T [mejta], imwieled SG, u li meta twieled il-minuri F l-imsemmi AC kellu l-eta' ta' 58 sena u jirrisjedi f'SG.*

Ghaldaqstant, l-esponenti titlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti sabiex prevja kull dikjarazzjoni li hija mehtiega skond il-Ligi:

1. *Tiddikjara li CC m'huwiex il-missier naturali tal-minuri F li twieled f'X;*

2. *Tiddeciedi u tiddikjara li l-intimata AC huwa l-missier naturali tal-imsemmi minuri;*

3. *Tordna lill-intimat Direttur tar-Registru Pubbliku sabiex jaghmel il-korrezzjonijiet necessarji fic-Certifkat tat-Twelid tal-minuri F (Dok EIG 1) billi fil-kolonni fejn hemm imndikat il-konnotati relattivi ghal missier il-minuri, tikkancella d-dettalji kollha ta' CC u tissostitwihom bil-konnotati ta' AC u dan billi:*

   a. *Fil-kolonna fejn hemm indikat l-isem li bih it-tarbija ghandha tigi msejha, kunjom il-minuri jinbidel minn C ghal C;*

   b. *Fil-kolonna fejn hemm imnizzel l-isem u l-kunjom ta' missier it-tarbija, l-isem jinbidel minn CC ghal AC;*

   c. *Fil-kolonna fejn hemm imnizel id-dokument tal-identita' ta' missier it-tarbija, in-numru jinbidel minn Y ghal Z.*

   d. *Fil-kolonna fejn hemm imnizzla l-eta ta' missier it-tarbija, il-post tinbidel minn 21 sena ghal 58 sena;*

   e. *Fil-kolonna fejn hemm indikat r-residenza ta' missier it-tarbija, il-post jinbidel minn GZ ghal SG; u*

f. *Fl-ahharnett, fil-kolonna fejn hemm imnizzel isem il-missier ta' missier it-tarbija, l-isem jinbidel minn LC (ALIVE) ghal DC (DEAD).*

Rat li l-atti tar-rikors promotur, d-digriet u tal-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta guramentata ta' tad-Direttur tar-Registru Pubbliku, datata 11 ta' Ottubru 2018, a fol 20 li taqra hekk:

1. *Illi l-attriċi naqqset milli tindika ai termini ta' liema artikolu qed issejjes il-proċeduri odjerni. Għaldaqstant, jkun ta' benefiċċju jekk l-attriċi tagħmel dan, filwaqt li l-esponent jirriżerva, bil-permess ġentili ta' din l-Onorabbli Qorti, id-dritt tiegħu li jissoleva eċċezzjonijiet ulterjuri u dan jekk dejjem ikun il-każ;*

2. *Illi in linea preliminari ukoll, għall-inqas mill-atti li ġew notifikati lill-esponent tidher li hemm nieqsa l-awtorizzazzjoni meħtiega ai termini tal-Artikolu 77C tal-Kodiċi Ċivili u dan għaliex it-terminu stabbilit mil-liġi ta' sitt xhur mit-twelid tal-minuri, f'liema perjodu l-persuna ikkonċernata tkun tista' tipproċedi b'kawża ta' denegata paternita' ai termini tal-Artikolu 77A jew Artikolu 77B tal-Kodiċi Ċivili, għadda. Għaldaqstant, f'dan l-istadju għandu jiġi ddikjarat jekk l-attriċi ġietx awtorizzata minn din l-Onorabbli Qorti sabiex tipproċedi b'din il-kawża istanti u fin-nuqqas ta' dan, f'ġieħ l-ekonomija tal-ġudizzju, l-attriċi għandha tirregola l-pożizzjoni tagħha immedjatament;*

3. *Illi fl-istess waqt ir-rikorrenti trid ukoll tegħleb il-prezunzjoni legali maħluqa bis-saħħa tal-Artikolu 81 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta billi adegwatament u konvinċentement turi li l-pussess ta' stat tal-minuri, ma' jaqbilx mal-atti tat-twelid tiegħu;*

Bla preġudizzju għal premess u fil-mertu:

4. *Illi l-esponent jiddikjara li ma huwiex edott mill-fatti hekk kif ġew iddikjarati fir-rikors ġuramentat;*

5. *Illi sabiex tirnexxi din l-azzjoni r-rikorrenti trid tipprova li fiż-żmien bejn it-tliet*

mitt ġurnata u l-mija u tmenin ġurnata qabel it-twelid tal-minuri, ir-rikorrenti kellha relazzjoni extra-maritali ma' AC, u barra minn hekk tipprova xi fatt ieħor li jista' wkoll ikunu testijiet u provi ġenetici li jeskludu lil intimat CC, bħala l-missier naturali tal-imsemmi minuri. Għal dan il-għan, jidher li r-rikorrenti ppreżentat kopja tar-rapport tat-test ġenetiku, liema rapport jonqos li jiġi maħluf mit-tekniku li wettaq l-istess test;

6. *Illi f'każ li jintlaqaw it-talbiet tar-rikorrenti, l-esponenti jiddikjara li huwa ħa konjizzjoni tad-dettalji personali tal-intimat AC li jkunu jridu jiġu nseriti fl-Att tat-Twelid tal-minuri;*

7. *Illi f'każ li jintlaqaw it-talbiet tar-rikorrenti, l-esponenti jirrileva ukoll illi l-partijiet kontendenti għandhom jiddeċiedu b'mod definittiv liema kunjom għandu jassumi l-minuri a tenur tal-Artikolu 92 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta;*

8. *Illi subordinatament u f'każ li din l-Onorabbli Qorti tilqa' t-talbiet tar-rikorrenti, huwa importanti li l-kelmiet 'the said' li jinsabu qabel isem CC, senjatament taħt il-kolonna u fir-ringiela fejn hemm indikati t-tagħrif dwar l-omm, għandhom jiġu kanċellati mill-Atti tat-Twelid tal-minuri;*

9. *Illi l-esponenti jissottometti li fi kwalunkwe każ l-azzjoni tar-rikorrenti mhijiex attribwibbli għal xi għemil jew nuqqas ta' aġir ta' l-esponent u kwindi d-Direttur konvenut ma għandux jiġi assoġġettat għall-ispejjeż tal-kawża istanti;*

10. *Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.*

Bl-ispejjeż kontra r-rikorrenti li qiegħda minn issa inġunta in subizzjoni.

Rat ir-risposta guramentata ta' Dr. Yanika Bugeja u PL Nadine Farrugia bhala kuraturi deputati nominati sabiex jirrapprezentaw lill-minuri FC, datata 19 ta' Ottubru 2018, a fol 25 et seqq., li taqra hekk:

1. *Illi preliminarjament l-esponenti jirrelevaw li huma ma humiex edotti mill-fatti.*

2. *Illi pero', stante li l-esponenti huma l-kuraturi tal-minuri, dawn jinnotaw li l-minuri twieled fis-sena 2005 u l-kawza qieghda ssir wara tlettax-il sena u ghalhekk jinholoq dubju kemm dan huwa fl-ahjar interess tal-minuri. Din il-procedura kienet inizzjata mill-omm stess li suppost kienet taf il-verita' sa mil-koncepiment u ghalhekk l-esponenti jistaqsu x'kien li zamm lill-attrici milli tinizzja din il-procedura f'dawn it-tlettax-il sena.*

3. *Illi inoltre, anke fid-dawl ta' dak li kien relevat fil-paragrafu ta' qabel dan, skond dokument li pprezentat l-attrici stess, it-test biologiku tad-DNA sar fis-sena 2015 izda l-attrici reghget stenniet 3 snin ohra biex tinizzja dawn il-proceduri.*

4. *Illi l-esponenti jirrelevaw li sitwazzjonijiet bhal dawn huma komuni llum-il gurnata izda l-persuna li hija responsabbli ghal dan l-agir ghandha tkun sensittiva lejn dak li huwa fl-ahjar interess tal-minuri binha u m'ghandhiex tistenna dan iz-zmien kollu biex tinizzja procedura bhal din, anke meta wiehed jikkonsidra li l-minuri irid jibda hajtu b'kunjom gdid meta diga ghandu 13-il sena.*

5. *Illi l-esponenti jirrelevaw li kellha ssir talba biex l-attrici tipprocedi b'din il-procedura gialadarba ghadda t-terminu skond kif stipulat fl-artiklu 73 tal-Kodici Civli.*

6. *Illi l-esponenti jirriservaw li jipprezentaw eccezzjonijiet ulterjuri jekk ikun hemm il-htiega.*

Rat ir-rikors ta' EI mizzewga C, datat 22 ta' Jannar 2019, a fol 71, li jaqra hekk:

Illi permezz tar-rikors guramentat fl-ismijiet premessi, l-esponenti qed titlob, fost affarijiet ohra, li l-intimat CC jigi dikjarat li m'huweix il-missier naturali tal-minuri F li twieled f'X; kif ukoll li l-intimat AC jigi dikjarat li huwa l-missier naturali tal-imsemmi minuri.

Illi din it-talba qeghda ssir ghab-bazi tal-Artikolu 77 tal-Kodici Civili (Kap.16) tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi din it-talba qeghda ssir fl-interess principali tal-minuri F u dan sbaiex jirrifletti l-istatus tal-istess minuri matul is-snin kollha mit-twelid sal-lum. Filfatt il-minuri F minn dejjem trabba flimkien ma missieru l-intimat AC u jaf ben tajjeb li l-imsemmi intimat huwa l-missier naturali tieghu.

Ghaldaqstant, fl-isfond tas-suespost, l-esponenti titlob umilment sabiex din l-Onorabbli Qorti joghgobha ai termini tal-Artikolu 77C tal-Kodici Civli (Kap.16) tal-Ligijiet ta' Malta, tawtorizza lill-esponenti tipprocedi bil-kawza fl-ismijiet premessi ai termini tal-Artikolu 77B tal-istess Kodici Civli.

Rat id-digriet taghha datat 23 ta' Jannar, 2019, li permezz tieghu l-Qorti laqghet it-talba ghal-awtorizzazzjoni sabiex l-attrici tipprocedi bil-kawza ai termini tal-Artikolu 77C tal-Kodici Civili (vide fol 81);

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet;

Rat id–dokumenti ezebiti u l-atti kollha tal-kawza;

Ikkonsidrat:

CF xehed a fol 62 *et seqq* illi huwa ha l-kampjuni genetici minghand il-partijiet bil-kunsens taghhom u baghat l-istess kampjuni lil DNA Diagnostic Centre ghall-ezami. Huwa pprezenta r-rapport relattiv li jistabilixxi illi AC huwa l-missier bijologiku ta' FC.

L-attrici xehdet a fol 100 *et seqq* illi hija ilha taf lil AC mis-sena 1996 ghaliex il-hanut tieghu kien qrib l-appartament taghha, u sussegwentement kienu bdew relazzjoni intima mill-liema hija kienet harget tqila bil-minuri F li twieled f'X. Xehdet li ghalkemm dak iz-zmien kienet mizzewwga hija kienet certa li t-tarbija kienet ta' C peress li dak iz-zmien ir-ragel taghha kien il-habs u ghalhekk kien qed ikollha relazzjonijiet intimi ma' C biss. Qalet illi t-tifel llum il-gurnata ghandu erbatax -il sena, u li kienu ghamlu t-testijiet genetici fl-2015 peress illi kienu

skoprew illi kellu Diabetes type 1 u riedu jkunu jafu minn fejn gejja, u dan it-test kien ikkonferma li l-missier bijologiku tal-minuri huwa C. Qalet illi t-tifel dejjem kien maghruf bil-kunjom ta’ C, izda hija tixtieq illi jinbidel il-kunjom u jsir C. Qalet illi hi u l-minuri kienu ilhom joqghodu ma’ C sa minn mindu twieled it-tifel, u ghalhekk huwa dejjem jaf lil C bhala missieru tant illi l-minuri kien staqsiha minn hu CC u hija kienet spjegatlu li hu l-ex ragel taghha. Ziedet illi l-konvivenza tal-partijiet kienet intemmet fl-2013 izda C jezercita access fil-konfront tal-minuri, u jhallas l-ispejjez edukattivi tat-tifel.

Ikkonsidrat;

Din hija sentenza in parte rigward l-eccezzjonijiet preliminari mressqa mid-Direttur tar-Registru Pubbliku kontra l-azzjoni ntavolata mill-attrici permezz ta’ liema hija qed titlob illi jitnehha isem il-konvenut CC indikat bhala l-missier fic-certifikat tat-twelid ta’ binha FC sabiex minflok jigi sostitwit b’isem il-konvenut l-iehor AC li skontha huwa l-missier bijologiku tal-minuri.

Illi permezz tal-**ewwel eccezzjoni** preliminari tieghu id-Direttur tar-Registru Pubbliku eccepixxa illi l-attrici naqset milli tindika ai termini ta’ liema artikolu qed issejjes dawn il-proceduri u talba illi jinghata dritt jissoleva eccezzjonijiet ulterjuri jekk ikun il-kaz.

Il-Qorti tosserva illi ghalkemm huwa minnu illi l-attrici ma indikatx b’mod espress liema huwa l-artikolu li fuqu qed tibbaza l-azzjoni taghha, huwa car illi l-azzjoni hija msejsa fuq l-artikoli 77B tal-Kodici Civili. Illi filfatt, fir-rikors ghall-awtorizazzjoni ai termini tal-Artikolu 77C li gie pprezentat sussegwentement ghall-prezentata ta’ din l-azzjoni, **l-attrici titlob awtorizzazzjoni espressament sabiex tressaq azzjoni a bazi tal-Artikolu 77B tal-Kodici Civili.**

Illi ghaldaqstant din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

Permezz tat-**tieni eccezzjoni** tieghu, d-Direttur tar-Registru Pubbliku eccepixxa illi l-attrici naqset milli titlob l-awtorizzazzjoni necessarja sabiex tipprocedi b’din l-azzjoni hekk kif mehtieg skont l-artikolu 77C tal-Kodici Civili.

Il-Qorti taghraf illi ghalkemm huwa minnu illi l-attrici naqset milli titlob l-awtorizazzjoni mehtiega ai termini tal-Artikolu 77C tal-Kodici Civili, hija intavolat ir-rikors opportun fit-22 ta’ Jannar 2019, u l-awtorizazzjoni sabiex l-attrici tipprocedi b’din l-azzjoni inghatat mill-Qorti

permezz ta' digriet datat 23 ta' Jannar 2019 (vide fol 71 u 81).

Illi ghaldaqstant jidher illi l-atti gew issanati fil-mori tal-kawza u ghalhekk din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

Permezz tat-tielet eccezzjoni preliminari tieghu, id-Direttur tar-Registru Pubbliku eccepixxa illi l-attrici ma rrnexxilhiex teghleb il-presunzjoni *juris tantum* mahluqa mill-Artikolu 81 rigward il-pussess ta' stat tal-minuri FC u ghaldaqstant it-talbiet tal-attrici ghandhom jigu michuda. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu id-Direttur konvenut argumenta illi l-attrici ma gabet l-ebda prova illi turi li l-pussess ta' stat tal-minuri ma jaqbilx mal-istat li huwa ghandu permezz tal-Att ta' Twelid tieghu ghaliex ix-xhieda taghha u t-test genetiku m'ghandhom jinghataw l-ebda piz probatorju fl-istadju meta qieghda titqies il-kwistjoni tal-pussess ta' stat minn din il-Qorti.

Il-Qorti rat illi l-Artikolu 81 jipprovdi illi:

> **"(1)** ***Ħadd ma jista' jitlob stat kuntrarju għal dak li jagħtuhl-att tat-twelid bħala iben imnissel jew imwieled matul iż-żwieġ u l-pussess ta' stat li jaqbel ma' dak l-att.***
>
> ***(2) Hekk ukoll, ħadd ma jista' jattakka l-istat ta' iben imnissel jew imwieled matul iż-żwieġ ta' tifel li jkollu l-pussess ta' stat li jaqbel mal-att tat-twelid tiegħu.*"**

Il-Qorti taghmel ukoll referenza ghall-Artikolu 80 tal-Kodici Civili, skont liema:

> **"*(1) Il-pussess tal-istat ta' iben leġittimu jiġi stabbilit minn ġabra ta' fatti li, meħudin flimkien, jiswew biex juru r-rabta ta' filjazzjoni u ta' demm bejn it-tifel u l-familja li hu jgħid li hi l-familja tiegħu.***
>
> ***(2) L-ewlenin fost dawn il-fatti huma:***
> ***(a) illi t-tifel ikun ġieb dejjem il-kunjom tal-missier li tiegħu hu jgħid li huwa l-iben;***
> ***(b) illi l-missier ikun ittrattah bħala ibnu, u, f'dik il-kwalità, ħaseb***

għall-manteniment u edukazzjoni tiegħu, u sabiex jikkollokah;
(ċ) illi t-tifel ikun ġie dejjem magħruf bħala tali man-nies;
(d) illi huwa jkun ġie magħruf bħala tali mill-familja."

Fir-rigward tal-Artikolu 81 hawn fuq citat, fis-sentenza fl-ismijiet **Pierre Travers Tauss vs Direttur tar-Registru Pubbliku et noe,** deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-10 ta' Mejju 1996 intqal illi:

"***Iktar ma jghaddi z-zmien aktar qed taqbad l-gheruq il-fehma li r-realtajiet biologici socjali ghadhom jipprevalu fuq il-prezunzjoni legali li pater est quem iustaw nuptaie demonstrant. Fil-kaz ta' Kroon versus The Netherlands, il-Qorti Ewropea hadet in konsiderazzjoni li n-nozzjoni ta' familja ma kinitx ristretta biss ghar-relazzjonijiet ibbazati fuq iz-zwieg izda tapplika wkoll ghal de facto family ties ohra fejn il-partijiet ikunu qed jghixu flimkien izda mhux fl-ghaqda taz-zwieg. Huwa fid-dover ta' l-istat li jagixxi b'mod li din ir-relazzjoni tkompli tizviluppa fl-interess ta' l-istess minuri. Ghalhekk l-artikolu 81 tal-Kodici Civili m'ghandux johloq ostakolu ghall-akkoljiment tat-talbiet ta' l-attur.***"

Il-Qorti taghmel ukoll referenza ghas-sentenza fl-ismijiet **Oleg Gavrilenko vs Martin Tabone et** deciza fit-30 ta' Janna 2009, fejn il-Qorti tal-Magistrati (Ghaqdex) (Sede Superjuri) kienet tal-fehma illi l-minuri ma kienx fil-pussess ta' stat konformi ma dak li kien juri c-certifikat tat-twelid tieghu wara illi rat li t-testijiet genetici li kienu sar fuq il-minuri wera illi l-attur u mhux ir-ragel indikat fuq ic-certifikat tat-twelid taghha kien il-missier naturali tal-minuri u wkoll wara li rat ukoll illi l-minuri dejjem trabba mal-missier bijologiku u mhux mar-ragel indikat bhala missieru fuq ic-certifikat tat-twelid. Dan wara illi rrilevat illi:

"***Huwa evidenti…illi l-provedimenti ta' l-artikolu 81 tal-kap. 16 ma jistgħux iżommu lil gudikant milli jagħmel l-indagini meħtiega sabiex jigi stabilit jekk jeżistix jew le l-pussess ta' stat ta' iben legittimu konformi ma' l-att tat-Twelid tiegħu.***"

Illi din il-Qorti tammetti li thossha kemmxejn perplessa bl-argument tad-Direttur tar-Registru Pubbliku illi r-rizultat tal-ezami genetiku li sar fuq il-minuri u l-allegat missier, u x-xhieda guramentata tal-omm m'ghandhomx jinghataw valur probatorju. Il-ligi ma timponi l-ebda limitu fuq l-indagni li ghandha ssir mill-Qorti sabiex jigi stabbilit jekk l-istat ta' persuna ikunx konformi mal-att tat-twelid tieghu, u jkun illogiku illi l-Qorti tiskarta r-rizultanti ta' ezami genetiku, meta illum il-gurnata f'dawn it-tip ta' kawzi huwa l-prova regina. Lanqas huwa f'loku illi l-Qorti tigi mistiedna li ma tattribwixxi ebda valur probatorju lix-xhieda guramentata tal-omm, meta kif jidher mid-dibattiti parlamentari, l-Legislatur stess kien emenda l-ligi u qal espressament li d-dikjarazzjoni tal-omm dwar il-paternita tal-minuri ghandha tinghata valur proprju sabiex tigi mpoggija fi tmien legislazzjoni u prattika diskriminatorja u sessista skont liema id-dikjarazzjoni tal-omm rigward il-paternita ta' uliedha kellha tigi njorata u skartata.

Il-Qorti taghraf illi l-attrici mhux biss ressqet bhala prova r-rizultanzi tal-ezami genetiku li sar fuq il-minuri u l-allegat missier, izda wkoll xehdet u kkonfermat li fi zmien meta gie koncepit il-minuri hija kienet fl-impossibilita li jkollha relazzjonijiet intimi ma' CC peress illi C kien jinsab il-habs dak iz-zmien. Mix-xhieda tal-attrici jirrizulta wkoll illi minkejja l-fatt illi l-minuri huwa rregistrat bhala iben CC, l-istess minuri ma jafx lil C ghajr ghal fatt illi huwa l-ex ragel ta' ommu, u filfatt sa minn twelidu kien trabba ma' AC u issa li r-relazzjoni ta' bejn l-attrici u C sfaxxat, C qieghed jezercita access mal-minuri u jhallas ghall-ispejjez edukattivi tal-minuri.

Tenut kont dan kollu l-Qorti tqis illi l-attrici ressqet provi sufficjenti li juru li l-istat tal-minuri m'huwiex konformi mal-att ta' twelid tieghu u ghaldaqstant din l-eccezzjoni tad-Direttur tar-Registru Pubbliku hija nfondata.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tichad l-ewwel, it-tieni u t-tielet eccezzjonijiet tad-Direttur tar-Registru Pubbliku, u tordna l-prosegwiment tal-azzjoni.

Spejjez riservati ghall-gudizzju finali.

Moqrija

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli
Deputat Registratur